

פרקי התבוננות וחיזוק מתוך שיעוריו של הגאון רבי אהרן שווב שליט"א

להתקדם

מאמרים בדרכי ההנהגה ותיקון המידות שנמסרו על סדר הספר הקדוש "תומר דבורה"

"המתחסד עם קונו" מהי המעלה הגדולה של "קביעת מקום" ללימוד התורה? [פרק ה חלק ז]

כיצד לימוד תורה בגלות מתקן את חסרון המלכות?

בהמשך למאמרים הקודמים בנושא דרכי קניית מידת החסד באמצעות עשיית חסד עם הקב"ה, וכנוסח מאמר חז"ל: "איזהו חסיד - המתחסד עם קונו". להלן נבאר כיצד ניתן לעשות כביכול חסד של 'הכנסת אורחים' עם הקב"ה.

במאמר הקודם התבאר כיצד לימוד התורה בגלות - משמש כ'הכנסת אורחים' של התפארת והיסוד אל המלכות, ופועל את גילוי הקב"ה בעולם ביתר שאת.

כעת נציג מהלך הפוך לגמרי - שדוקא קביעות של מקום קבוע ללימוד התורה, יוצרת בית ו'הכנסת אורחים' להשראת השכינה.

וכך כותב הרמ"ק:

וכן כל העושה יחוד אל התפארת במלכות מבחינה אחרת וקובע מקום לתורתו, גורם שהתפארת יעשה מלונגו במלכות.

וכן פָּרְשׁוּ בַתְּקוּנִים (בהקדמה).

וכך מצינו בתיקוני זוהר (א):

זכאה איהו מארי מתיבתא מארי מדרש מארי תורה, ד'גם צפור מצאה בית' (ותלים פד, ד), בית דגשמעין ביה פתגמי אורייתא, דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעייתא, גם צפור מצאה בית תמן.

[אשרי הוא בעל הישיבה, בעל המדרש, בעל התורה, שגם צפור מצאה בית, בית שגשמעין בו דברי תורה, שבמקום שיש שם תורה, שהוא עמוד האמצעי - גם צפור מצאה בית שם].

בדומה לזה אמרו בגמרא (ברכות ה):

"מיום שחרב בית המקדש - אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד".

כלומר, ה'ד' אמות שלומדים בהם הלכה בקביעות (רבינו יונה שם), יכולים להוות בבחינת מה תחליף ומילוי לבית המקדש!

מה פשר הדבר? מדוע הלימוד במקום קבוע יוצר תיקון ו'בונה בית' לשכינה?

קביעות מקום קביעת שם על המקום

ביאור הדבר הוא -

כשאדם לומד תורה במקום קבוע, הוא הופך את המקום לחפצא של "מקום תורה", ומעתה - כשרואים את המקום, רואים את התורה שנלמדת שם. המקום זועק "מקום תורה".

התבוננות מעמיקה ומחזקת במוסרי הפרשה

להתבונן

"הבור ריק אין בו מים - אכל נחשים ועקרבים יש בו" הצמאון של הארץ גורם שידי עשוי שולטות

הוא למשוך את הארת השמים לארץ, ולגלות את הקב"ה בגידולי הארץ.

וכמו שנאמר בפסוק (תהילים קטו, טז):

"השמים שמים לה - והארץ נתן לבני אדם".

ומבאר הגר"א (יהל אור לט, ד"ה טעם), שהקב"ה נתן את הארץ לבני אדם בכדי שיעשו ממנה שמים, על ידי שימשכו את הגילוי האלוקי הנשפע מן השמים, ויחדירו אותו בגילוי בארץ.

תפקיד הנחש לסייע לאדם בהורדת הארת השמים לארץ

כאמור, התפקיד המקורי של ה'נחש' היה להיות עזר וסיוע לאדם בעבודת תיקון הארץ.

האדם היה צריך להביא את הארת השמים, והנחש היה צריך לסייע לו להורידה לתוך הארץ, על ידי עשיית המלאכות של החרישה והדומה לה.

וזאת בדומה לתפקיד האשה ביחס לבעלה. כאשר הבעל מביא את הארת השמים מהתורה שלומד בבית המדרש, והאשה צריכה להוריד אותה לתוך הארץ בעיסוק בענייני העולם ובגידול הילדים, וכן בהעברת התורה אל בני הבית בהתאמה לאישיותם המתפתחת.

חטא הנחש - נפילה לארץ וניתוק מהשמים

אולם הנחש לא קיים את תפקידו, ותחת תכליתו להיות מחובר לאדם ולמשוך ממנו את הארת השמים לתוך הארץ, הוא התנתק מהאדם ונעשה מחובר לגמרי לארץ, ולא עוד אלא - אדרבה, ביקש לפגום ולמשוך את האדם אל הארץ.

הנחש גרם לאדם להביט על החיצוניות של גידולי הארץ, תוך התעלמות מהרוחניות השמיימית שהם מגלים. הוא גרם לו להתעלם מהפנימיות של עץ הדעת, ולהביט רק על החיצוניות שלו שהוא "טוב למאכל, תאנה לעינים, ונחמד להשפיל" (ג, ו).

וכתוצאה מנפילתו של הנחש, הוא איבד את תפקידו לסייע לאדם בתיקון הארץ, ומעתה כל תפקיד תיקון הארץ נמסר בידי של האדם. וזו פשרה של הקללה (ג, ט): "בזעת אפיקך תאכל לחם". עבודת החרישה וכדומה צריכה מעתה להתבצע על ידי האדם בעצמו.

מעתה הנחש נעשה מחובר לגמרי לארץ, וכתוצאה מכך נאמר לו (ג, יד): "על גחוקך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך".

מצב זה יצר מריבה מוחלטת בין האדם לנחש שנאמר (ג, טו): "ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעך". מעתה האדם צריך להתרחק מהנחש המסמל את הארץ המנותקת לגמרי מהשמים.

הצמיחה מהארץ בכח הפעולה מיסוד האש

המציאות הזאת שהנחש התנתק מתפקידו להיות ניוון מהארת השמים דרך האדם והתחבר לגמרי לארציות, גרם לכך שיש מתח תמידי בינו לבין האדם.

מדוע הנחשים מוכרחים להגיע כשאין מים?

בפרשת וישב מסופר על הוויכוח שהיה בין יוסף לאחיו, שמחמתה האחים השליכו את יוסף לבור, ונאמר בפסוק (לז, כד):

ויקחהו וישלכו אתו בבור והבור רק אין בו מים.

מדוייקים חז"ל (שבת כב):

ממשמע שנאמר 'והבור רק' איני יודע ש'אין בו מים' - אלא מה תלמוד לומר 'אין בו מים' - מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו.

ויש להתבונן - מדוע התורה אינה כותבת מפורש שהיו בבור נחשים ועקרבים?

מוכרחים לומר שהמציאות של 'אין בו מים - אבל יש בו נחשים ועקרבים' היא מוכרחת להיות, עד שהמילים 'אין בו מים' נחשבים כאילו כתוב מפורש שיש בו נחשים ועקרבים.

מדוע זה מוכרח להיות כך? מדוע אי אפשר שהבור יהיה ריק ממים ובכל זאת לא יהיו בו נחשים ועקרבים?

הנחש כמהותו מיועד לשמש את האדם ולהיות עזר כנגדו

לצורך ביאור הענין, נפתח את סוגיית ה"נחשים" מראשיתה -

על הנחש אמרו חז"ל (סנהדרין טז):

חבל על שמש גדול שאבד מן העולם!

שאלמלא נתקלל הנחש, כל אחד ואחד מישראל היו מזדמנין לו שני נחשים טובים, אחד משגרו לצפון ואחד משגרו לדרום להביא לו אבנים טובות ומרגליות, ולא עוד אלא שמשפילין רצועה תחת זנבו ומוציא בה עפר לגנתו ולחורבתו.

כלומר, הצורה האידיאלית של הנחש היא להיות שמש לאדם - "עזר כנגדו".

ויש להבין: מדוע דוקא הנחש נבחר להיות שמש לאדם? מה מיוחד בו שמתאים לזה?

עוד ראוי להתבונן על הקבלה שיש בין הנחש לאשה, שניהם מיועדים לעזור לאדם ולהיות "עזר כנגדו". מה ההשוואה ביניהם?

תפקידנו להוריד הארת שמים לתוך הארץ

ביאור הענין -

תכלית בריאת העולם היא רצונו של הקב"ה להתגלות בהתפרטות הגדולה והרחבה ביותר שניתן. והגילוי המתפרט ביותר הוא במקום הנמוך ביותר - יסוד העפר שבעולם הזה, וזאת באמצעות הפירות והגידולים הצומחים מן הקרקע בכוחות עליונים המשפיעים עליה.

אמנם, העפר הוא המקום הנפרד ביותר מהקב"ה, ולכן מצד עצמו לא ניכר בו ובגידוליו שהם אכן גילויים אלוקיים. ולכן עיקר התפקיד שלנו בעולם

לדוגמה: כשעוברים ליד בית מדרש, גם אם הוא כעת ריק ולא לומדים בו - מיד עולה הרגשה ותמונה של מקום שלומדים בו תורה.

כשנכנסים לשיבה של החפץ חיים בראדין, מרגישים רתת של התרגשות, כאן הוא ישב, כאן הוא למד...

כשרואים את המקום בשיבת פוניבז' שבו הגרא"מ שך זצ"ל היה יושב ולומד, זה מיד מעורר את הזכרון וההרגשה "הרב שך היה עמל בתורה כאן..."

כששומעים את השם של העיר 'ירושלים' עולים בלב רגשות של קרבת אלקים. השם של העיר 'בני ברק' מעורר זכרון של עיר מלאה תורה, חכמים וסופרים. כשרואים את העיר לייקווד - רואים 'מקום תורה'. המקומות הללו מכריזים את הקב"ה ואת התורה.

סיטואציה דומה לזה: בכל עיר חרדית ביום השבת הרחובות מלאים אנשים שלובשים בגדי שבת ומהלכים במרכז הכביש ברוגע ונעימות, וכל מי שרואה את המחזה המופלא הזה - זה זועק לו "שבת". האווירה החיצונית מכריזה: יש הקב"ה ויש מצוה לשבות ביום השביעי.

להבדיל - יש גם מקומות של טומאה, שכאשר אתה רק רואה את שם העיר או המקום, עולה לנגד עיניך כל התיאוב והסיאוב שיש שם. או הנהנתנות המוגזמת שמתקיימת במקום הזה, וכדומה.

זה כוונת הרמ"ק על הבית שעלינו לבנות להקב"ה באמצעות לימוד תורה במקום קבוע. הקביעות יוצרת למקום שם של "מקום תורה", ומעתה המקום עצמו מגלה את הקב"ה בעולם, וזה יוצר את הגילוי הנצרך.

שני שלבים בבניית בית למלכות

לאחר שביארנו את מהות הגילוי בלימוד במקום קבוע, וגם ביארנו קודם את מהות הגילוי בלימוד בגלות ובגירוש, כעת עלינו להתמודד עם השאלה המתבקשת: מה פשר הסתירה? האם בניית הבית לקב"ה ולתורה הוא על ידי גלות או על ידי קביעות? האם אנו צריכים לעסוק בתורה בגירוש ממקום למקום, או דוקא בקביעות במקום קבוע?

על כרחינו לומר שמדובר על שני שלבים: בשלב הראשון צריך להתמקד בתיקון של התורה בתוך המצב של הגלות והגירוש, ורק בשלב השני אפשר להתמקד ולהשקיע ביצירת בית ומקום קבוע לתורה.

בדומה לזה אנו מוצאים בכל תהליך של נישואין בין איש לאשה: לפני הנישואין והכנסת הכלה לבית, יש שלב מקדים של 'קידושין' שבו החתן יוצר קשר עם הכלה כשהיא עדיין בתוך הבית שלה.

גם מבחינה רגשית: השנה הראשונה של חיי הנישואין מיועדת לבנות את הקשר עם האשה בתוך המקום שלה, ורק לאחר מכן מצפים ממנה לבא לרשות הבעל ולבטל עצמה אליו. הרבה מבעיות השלום בית מתרחשים אצל חתנים בשנה ראשונה שמצפים מהאשה להיות בבחינת 'אמא' כשבזמן הזה היא עדיין אמורה להיות בבחינת 'בת', ואכמ"ל.

הפסוק אומר (בראשית ג, טז) **וַיֵּאָלַי אִישׁךָ תְּשׁוּקָתְךָ** - והוא ימשל בך. נאמר בזה שרק אם יתקיים המצב של 'אל אישך תשוקתך' - יהיה המצב של 'והוא ימשול בך'.

וכך זה בנוי: כשהבעל מתחבר אל האשה במקום שלה, ונותן לה הרגשה של בטחון מוחלט בתוך עולמה הפרטי, ממילא נוצרת תשוקה שלה אל בעלה - והיא מסכימה להתמסר אל בעלה ולהיכנס לביתו ולצפות לכך שהוא ימשול בה.

וכדי להבין את הסיבה לכך, נקדים ונבאר את הדרך בה הארץ מצמיחה את הגידולים מתוכה - בארץ יש שני כוחות:

האחד הוא העפר, שהוא כלי קיבול יבש וחסר תנועה. והשני הוא כח פעולה שמצמיח, ששורשו ביסוד האש הטמון במעמקי האדמה.

כשירידים מים עליונים לתוך האדמה, הם מתקבלים בכלי קיבול של העפר, אזי כח הפעולה של יסוד האש פועל ומצמיח יחד איתם את הגידולים.

ככל שיש באדמה חום יותר גדול ונכנס אליה גשם יותר חזק, כך הצמחייה תהיה יותר מלאה ועשירה.

זו הסיבה שבמדינות אפריקה שבאזור החם של 'קו המשווה' קיימים 'יערות הגשם' עם צמחייה עבותה. השילוב של המים הרבים שיורדים שם, יחד עם החום הרב הקיים באותו מקום, יוצרים את הפירון הרב של הצמחים והגידולים היוצאים מן הארץ.

הארץ מקבילה לגמרי לאשה (עי' יבמות טג). ואכן, גם לאשה יש שני חלקים. האחד הוא כלי הקיבול הסביל, והשני הוא כח פעולה חיובי לגדל ולהוציא את הגידולים מושלמים.

זה הסיבה שהאשה שייכת למידת הדין וליסוד האש, משום שיש לה גם את כח הפעולה להוציא דברים מן הכח אל הפועל.

מידת הדין היא לא רק מידה המענישה ונוקמת למי שחוטא, אלא במהותה היא מידה טובה מאד. היא כח של תנועה ופעולה, והיא עצמה אמורה לשמש לטוב, כפי שאנו רואים באדמה ובאשה.

כשהארץ לא מקבלת את המילוי מהארה עליונה, היא מוציאה את כח הפעולה שלה בהשחתה

ומעתה, נשוב לבאר את הסיבה שהארץ שאין בה 'מים' מוציאה 'חשמים' -

כשהארץ לא מקבלת את הארת השמים, כח הפעולה שלה שמשותקק לפעול ולקבל את המילוי, יוצא החוצה ומשתולל בצורה לא מבוקרת. נמחיש זאת מהאשה - שמקבילה לארץ.

על האשה מצינו שני פסוקים סותרים, באחד נאמר שהיא 'טובה מאוד', ובשני נאמר שהיא 'מרממת'. הגמרא מספרת שבמערבא היו אומרים לכל חתן את שני האפשרויות האלו (ברכות ח):

במערבא, כי נסיב אינש אתתא, אמרי ליה הכי: מצא או מוצא? מצא - דכתיב: **מִצָּא אִשָּׁה מְצָא טוֹב וַיִּפֶּק רְצוֹן מִהּ**, מוצא דכתיב: **וּמוֹצֵא אִנִּי מִרְמָתָא דְאִשָּׁה**.

עלינו לדעת שלא מדובר כאן על שני סוגים שונים של נשים, אלא על אותה אשה. היא יכולה להיות טובה מאוד, והיא עצמה יכולה להיות 'מרממת'. ואת זה כיוונו אנשי מערבא לומר לחתן: שתי האפשרויות לפניך, ובידך תלוי כיצד תתנהג אשתך.

ובמה זה תלוי?

אלא שכאמור, לאשה יש כח פעולה פנימי שבא מיסוד ה'אש'. אותו כח נועד לאפשר לה להצמיח את הגידולים שמכניס בה בעלה, וכשבעלה מאיר לה כראוי ומשלים אותה, היא אכן משתמשת בכח הפעולה הזה לעשיית טוב.

הבעיה מתחילה כשהבעל לא מעניק לאשה את הצרכים שהוא אמור להביא לה. במקרה כזה האשה 'משתוללת' מרעב נפשי ומוציאה את כח הפעולה והאש שבקרבה בלי כל רסן. היא לא מתכוונת בזה לנקום או להעניש, אלא זו זעקה פנימית בוערת שיוצאת מתוכה בדרישה לקבל את המילוי שהיא זקוקה לו. וכשאין לאשה מילוי, היא נעשית 'מרממת'. באותה מידה, גם הארץ, כשאינה מקבלת את המילוי של הארת השמים, יוצא ממנה כח פעולה שמשותלל ומזיק. וזאת בדרישה וזעקה להשיב אליה את הצרכים

שחסרים לה. כאשר ה'נציג' של כח הפעולה שבארץ הוא ה'נחש', שבעקבות ירידתו נעשה חלק מהארץ, והוא זה שיוצא ומזיק עם כח הפעולה הריקני של הארץ.

וזה ביאור מאמר חז"ל שפתחנו בו: "הבור ריק אין בו מים - אבל נחשים ועקרבים יש בו". משום שזה כל עניינו של הנחש, לצעוק את צעקת הארץ היבשה ממילוי הארת ה'מים' (כלשון הפסוק בירמיהו ב, יג: **אֲתִי עֲזְבוּ מִקּוֹר מִיַּם חַיִּים**).

חלוקת העבודה בין יעקב לעשיו

חלוקת העבודה שהיתה אמורה להיות בין האדם לנחש - בה האדם מביא את הארת השמים, והנחש מסייע לו להורידה לארץ, היתה צריכה להיות גם בין יעקב לעשיו -

יעקב היה אחראי להביא את הארת השמים, ועשיו היה צריך להיות אחראי על החדרת הארה השמימית בתוך הארץ. וזו הסיבה שיצחק אבינו ביקש למסור בידי את הברכות על הגשמיות.

עשיו נולד 'אדמוני' (כה, ל), ונקרא 'אדום' (כה, ל). 'אדום' מבטא את מידת הדין שעניינה הוא כח הפעולה שקיים אצלו, שהוא הכח המצמיח של הארץ.

גם האשה שייכת לבחינת 'אדום', כפי שאמרו חז"ל (נדה לא). 'האשה מזרעת אודם'. וזהו מסמל את מידת הדין שבה כח הפעולה שעל ידה היא מצמיחה את הולד מתוכה.

אולם, במקביל לנחש, גם עשיו קלקל את דרכו, וכתוצאה מכך נלקחו ממנו הברכות לשפע גשמי וניתנו לידי יעקב. מאותה שעה שעשיו התחבר לגמרי לארץ ונעשה חלק ממנה, התפקיד של תיקון הארץ עבר בשלימותו לידי יעקב.

כשאין מילוי מקול יעקב - הידיים ידי עשיו

ואכן, בדומה לנחש שכח הפעולה שלו יוצא ומשתולל בכל מקום שאין 'מים' - כך מצינו גם אצל עשיו: כאשר אין את 'קול יעקב', ידי עשיו שולטות. וכאמרו חז"ל (ברירי סה, כ):

בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידיים ידי עשיו, ואם לאו הידיים ידי עשיו.

מדוע זה חייב להיות כך? האם הסיבה היא רק בכדי לאיים על יעקב ולגרום לו לשוב אל בית המדרש?! לאור הדברים האמורים, ההסבר לכך הוא פנימי ועמוק יותר.

עשיו הוא הנציג של כח הפעולה של הארץ, והוא היה צריך להיות עזר ליעקב בהורדת האור האלוקי השמימי לתוך הארץ. אך הוא בחר להתנתק וקעת הוא חלק מהארציות ממש.

כאשר יעקב אינו נמצא בבית המדרש ואינו מביא הארה אלוקית לעולם, הרי הארץ נשאר צמאה וצחיחה, ואז כח הפעולה שלה, הנמצא בידי עשיו - יוצא בצורה בלתי מבוקרת ומשחית ומזיק.

השלכת יוסף לבור

יוסף שייך למידת 'יסוד', שכל מהותה הוא כח פעולה להוציא מן הכח אל הפועל ולהשפיע אל המלכות, אולם אחיו ששייכים למידת 'מלכות' לא הכירו בכח ההשפעה שלו עליהם - ולכן הם בקשו לבטל ולהכניסו לבחינת כח הפעולה הריקני של הארץ, ולכן השליכו אותו לבור.

אולם באמת ליוסף יש את היכולת להיות משפיע חיות גם במקום הכי יבש מבחינה רוחנית, ולכן אחר כך כשירד למצרים שנקראת 'ערות הארץ', הוא היה המשפיע לכל העולם בכלל ולאחיו בפרט, ואז הם השתחוו לו, בהכירם את מעלת כח הפעולה שלו.

סוד הריח בעבודת האדם הדרך להשיג חיבור אישי לדברי התורה

סמכוני באישיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני // פרק ב, פסוק ה

ההבדל בין סמיכה לרפידה

בפסוק זה יש שני לשונות, "סמכוני" ו"רפדוני".

ההבדל ביניהם הוא -

"סמכוני" מדבר על פעולה שנעשית לאו דוקא בניעומת. שכן כאשר "סומכים" אדם שעומד ליפול, זה יכול להיעשות גם באופן כוחני, העיקר שלא יפול.

לעומת זאת - "רפדוני" הוא באופן מרופד ונעים המותאם לאדם. למשל, מיטה מכונה 'רפידה', כמו שנאמר (שיה"ש ג, י) "רפידתו זהב". משום שהמיטה היא מקום נעים ורך שמכיל את האדם ומותאם אליו.

ונמצא שה'אישיות' באים בצורה של 'סמיכה' שאינה נעימה ומותאמת לאדם.

ואילו ה'תפוחים' באים בצורה של 'רפידה', המותאמת ונעימה לאדם.

סמכוני באישיות - הארה הבאה מחוץ לאדם

לאור זאת ניגש לביאור תוכן דברי הפסוק -

"סמכוני באישיות" -

חלק זה מדבר על השפעה אלוקית שבאה ב'אתערותא דלעילא', ולא מתוך עבודת האדם.

יש הארות עליונות שבאות מצד הקב"ה בלא עבודת האדם.

כך היה במעמד הר סיני, שהקב"ה האיר את העולם באור יקרות בלא קשר לעבודת התחתונים. וכך היה גם בשריפת בית אלקינו, שהקב"ה בעצמו החריב את מקדשו.

ודאי שבשני המקרים הללו היתה הכנה של ישראל, באמירת 'נעשה ונשמע' או להבדיל בעשיית חטאים. אולם התוצאה בפועל נעשתה על ידי הקב"ה בהארה עליונה 'כוחנית' כביכול.

כאשר אדם מתמודד כנגד המשיכה אל החומריות שכולם הזהו, הוא זקוק להשתמש ולהיסמך ב"אישיות", האש שבתורה, יראת העונש ויראת הרוממות.

האש במהותה היא דבר כוחני השולט על האדם. בין האש השורפת שמכלה את הדברים נגד רצונם, ובין האש המאירה שמחייבת את האדם לראות.

אמנם, סמיכה זו 'באישיות', למרות שהיא מועילה מאוד במלחמה נגד החומריות, אך היא אינה גורמת לאדם חיבור פנימי לדברי התורה ולעבודת ה'.

ולשם כך הוא זקוק גם ל"רפדוני בתפוחים".

חיבור פנימי נעשה רק על ידי יצירה, בבחירה אישית

בכדי שאדם יתחבר לדבר, הוא צריך ליצור אותו. היצירה נעשית באמצעות כח הבחירה, והיא גורמת לאדם חיבור אישי.

נעמיק יותר -

נשמת האדם מורכבת משלשה חלקים: נפש רוח ונשמה.

הנפש - היא כח הרצון הבסיסי שבכל אדם.

הנשמה - היא 'חלק אלוך ממעל' וכל עניינה הוא גילוי כבוד ה'.

הרוח - היא כח הבחירה העומד בין הנפש ובין הנשמה. בה האדם משתמש ובוחר אם לעלות או לרדת. וזהו מרכז האדם.

היצירה של האדם נעשית על ידי כח הבחירה שלו. אפילו יצירת דברים גשמיים מורכבת מבחירה של היכן לסתת והיכן לא וכיוצא ב.

כל אדם 'יוצר' ומעצב את האישיות שלו באמצעות כח הבחירה. וכך גם בלימוד התורה האדם יוצר את ההכרעות על ידי ליבוך הדברים בשיקול הדעת.

הקשר בין הבחירה לריח

את עבודת הבחירה עושה האדם באמצעות חלק ה"רוח" שבנשמתו, וכשהוא עושה זאת כראוי הוא יוצר "ריח" טוב.

'ריח' מורה על פנימיות המוצר. שהרי כאשר מבקשים לבחון אם דבר טוב או מקולקל, בוחנים זאת באמצעות הריח הנודף ממנו.

בחז"ל מצינו שהצדיקים נמשלו לריח בשמים, כמו שאסתר נמשלה להדס (מגילה ג, י), ומרדכי נמשל ל'מר דוד' (מגילה י). והצדיקים קרויים על שם מעשיהם הטובים, שהם בבחינת 'ריח' טוב.

כמו כן מצינו בחז"ל (רש"י בראשית כו, כז), שבגן עדן יש ריח טוב כמו שדה תפוחים. הסיבה לכך היא משום שגן עדן הוא המקום בו מתרכזים כל המצוות והבחירות הטובות שהאדם עשה בעולם הזה, וכמו שאמר חז"ל (אבות ד, ב) "שכר מצוה מצוה". כלומר, המצוה עצמה שהאדם עושה בעולם הזה, היא עצמה המקום שנוצר לו בגן עדן בעולם הבא.

שימוש נכון בכח ה'רוח' יוצר 'ריח' טוב.

ענין זה נרמז באותיות שם הוי"ה, הרומזים על תהליך הגילוי האלוקי היורד לתוך הבריאה -

האות י' רומזת על התוכנית האלוקית במקורה, הה' הראשונה על ההתפרטות שלה. האות ו' רומזת על האדם הפועל ליישם אותה בפועל, והאות ה' האחרונה על העולם הזה בו מבוצעת ומתגלה התוכנית האלוקית בפועל.

כשאדם מפעיל את כח ה"רוח" שלו נכון, הרי שה' מתעלה לשורשו ונעשה י', ובכך הוא יוצר מה'רוח' - "ריח" טוב.

הבחירה נעשית על ידי 'הרחת' הפנימיות

מסיבה נוספת כח הבחירה קשור לריח טוב -

הצורה בה האדם בוחר בין שני צדדים, היא באמצעות כך שהוא בוחן את כולם בפנימיות ומעיין בטעם ובהגיון הפנימי שבהם, וכך הוא מכריע בין כל הצדדים ועושה את הצעד הנכון.

כאמור, בכדי לבחון את הפנימיות של כל דבר, צריך 'להריח' אותו, לבחון את העומק של הפנימיות שלו, מה תכליתו ולכן הוא מוביל. לא לחינם המילה "בחירה" מכילה בתוכה את האותיות "ריח".

כשאדם 'מריח' את הדבר, ומפעיל נכון את כח ה'רוח', הוא יוצר 'ריח' טוב של פנימיות מאירה, ומושך קדושה אלוקית אל העולם הזה. ותמורת עבודתו נוצר לו מקום בגן עדן בו המצוה קונה לו חלקה של 'ריח שדה תפוחים'.

רפדוני בתפוחים - חיבור פנימי באמצעות הכנה אישית

ובזאת אנו שבים לבאר את חלקו השני של הפסוק:

"רפדוני בתפוחים" -

לאחר השלב הראשון של הסמיכה 'באישיות' - באש התורה הבאה בהארה עליונה. תפקיד האדם הוא לספוג את דברי התורה לתוך אישיותו, וזאת באמצעות עמלו להבין ולהתחבר לדברי התורה בחיבור אישי.

הספיגה לתוך האישיות נעשית רק באמצעות 'רפדוני בתפוחים'. רק באמצעות ניתוח הדברים בהגיון ובשיקול הדעת של האדם, כאשר חשים את הריח והטעם הקיימים בינה של תורה.

הדבר דומה למי ששומע שיעור בפנימיות התורה, עם גימטריה וחשבונות. דברים נפלאים ומחושבנים היטב. אבל כל עוד אין לו הבנה בהגיון העומד מאחורי הדברים, הוא אינו מתחבר אליהם והם לא חודרים לתוך נימי נפשו.

אבל כשמבינים את הדברים, בהגיון ובדעת, וחיים אותם בכל כלי החשיבה והרגש, בכך נעשה חיבור גמור וספיגה לתוך האישיות, ומרכבת חיי של האדם מכילה את ה'רפידתו זהב' שבתורה.

לשיעור המלא 073.295.13.81
מספר השיעור: *#32510882*

בינה יתירה - יסודות האמונה לנשים ובנות הסמינרים על פי ספר "דרך השם" לרמח"ל

בינה יתירה

פְּנִימִיּוּת מוֹל חִיצוֹנִיּוּת [ב]

חשיפה חיצונית נובעת מחוסר הערכה עצמית

כתר המלך או שרפרף?

ננסה לדמות מול עינינו מצב שבו אדם נוטל את כתרו של המלך, משליכו על הארץ ומטפס עליו כדי להגיע באמצעותו למדף גבוה בארון.

מאורע מעין זה הוא מזעזע, מאחר והמהות של הכתר אינה מתבטאת בגובה ובחומר שלו, ואפילו לא בערכו הממוני או האומנותי, אלא ערכו מתבטא במהות הפנימית שלו, בסמליות הטמונה בו, סמל של מלכות! כאשר אדם רואה בכתר מלכות תחליף לשרפרף, הוא מבטל את המהות והערך של הכתר ומותיר אותו בצורתו החיצונית חסרת המשמעות.

באותה מידה - ככל שנחוש שוות יותר, ערכיות יותר ועמוסות בתכנים בעלי ערך, מהות ומשמעות אמיתיים, כך נייתר ממילא את הצורך בביטוי חיצוני דל ומעליב.

אדם בעל רמה גבוהה, הוא ממילא צנוע באישיותו, יש לו עולם פנימי עשיר והוא אינו זקוק לשיווק עצמי באמצעות זרוע חשופה.

במאמר הקודם הצגנו את ביאורם של רבותינו ז"ל בעניינו של חטא עץ הדעת.

כתוצאה מהחטא הזה, הבריאה כולה ירדה ממדרגתה, והמבט החיצוני נעשה ה'ברירת מחדל' של העולם. מאז והלאה - בכל הסתכלות אנו נראה את המבט החיצוני, ורק על ידי עמל ויגיעה נגיע לפנימיות האמיתית. מי שגרר את האדם וחוה אל החטא הזה, היה הנחש ה"ערום". וביארנו שהערמומיות היא היכולת להסיח את הדעת מהאמת הפנימיות, ולפזר עננים של חיצוניות ומסך של בלבול, וכך להסיח את הדעת מהאמת ולהפיל אל השקר.

מהו 'אדם ערום'?

כמה מרתק לגלות את הקשר בין המושג 'ערמומיות' למושג 'ערום'!

אדם ערום הוא אדם שהביטוי לעצמיות שלו היא רק באמצעים חיצוניים, אין לו מהות פנימית ועל כן הוא מחפש את הזהות שלו באמצעים אלו בלבד.

מעניין לציין כי מחקרים העוסקים בנושא מעלים כי אנשים שהתונן הפנימי שלהם דל - בוחרים להתלבט באופן חשוף יותר.

פשוט, אין להם אופנים אחרים, מכובדים יותר, להביע באמצעותם את העצמיות שלהם. אדם בעל תוכן,

רמה וערכים של אמת, אינו זקוק לחשיפה חיצונית הבהמית, כדי לבטא את נוכחותו וקיומו.

חוסר בצניעות = דימוי עצמי ערכי נמוך!

המשוואה המקשרת בין תוכן פנימי לצורת הלבוש, מסברת את אוזנינו אודות הקשר שבין חיסרון בצניעות לערך העצמי של הבת ולמידת ערכה.

כאשר בת סובלת מדימוי עצמי נמוך ומחוסר הערכה עצמית, היא בוחרת פעמים רבות לבטא את קיומה באמצעים של הבלטת היופי החיצוני. ביטוי עצמי באמצעים חיצוניים הוא קל, זול, פשוט ובלתי מחייב.

ולאמיתו של דבר, במעשה זה היא רק מורידה את ערכה!

